

PREMI LINGUAPAX 2010

Divendres, 21 de maig, 12.30
Aula Capella, Universitat de Barcelona

PARLAMENT DE MIQUEL SIGUAN

És fàcil imaginar la meva emoció en aquest acte, no sols per l'honor que representa el Premi sinó pel significat personal que té per a mi. Fa 25 anys en una reunió internacional sobre l'ensenyament de llengües estrangeres convocada per la UNESCO a la Universitat de Kiev, a la darrera sessió jo vaig proposar el programa LINGUAPAX, un programa que una vegada aprovat pels reunits, la UNESCO va adoptar com a propi. I efectivament, es va posar en marxa i va funcionar durant uns anys. Amb el pas del temps va perdre empena per diferents raons, però fonamentalment perquè a l'UNESCO les qüestions lingüístiques sempre han resultat incòmodes, de manera que avui no se'n cantaria ni gall ni gallina si no fos perquè Fèlix Martí, que aleshores estava al capdavant del Centre UNESCO de Catalunya, va decidir assumir el seu patrocini i els que l'han succeït en el càrrec han mantingut aquesta decisió.

Intentaré dir algunes paraules sobre com imagino aquest futur, però abans em permetré algun comentari, no sols sobre el projecte original, sinó sobre com he vist evolucionar el paper de les llengües en el sistema educatiu al llarg de la meva vida i més en general al llarg de la història d'Europa-

L'ensenyament a Europa va començar a l'Edat Mitjana, i va començar en forma bilingüe. Els habitants d'Europa parlaven moltes llengües diferents, unes neollatines, unes altres de diferents branques de les llengües indoeuropees, però tots els que rebien un ensenyament formal el rebien en llatí. Aquesta situació canvia a partir del Renaixement i a mesura que es constitueixen els estats nacionals i que es generalitza la utilitat de l'educació, l'escola utilitza exclusivament la llengua nacional o més exactament la llengua estatal.

Evidentment això es feia per assegurar la unitat nacional. Però no sols per això: es creia també que la introducció precoç d'una segona llengua perjudicava el desenvolupament personal de l'infant. Sols assolida l'adolescència, en el marc de l'ensenyament secundari, tenia sentit introduir una segona llengua, i això es feia deixant clar que es tractava d'una llengua estrangera. Posaré un exemple que em sembla extremadament significatiu. A finals del segle XIX el professor Altamira era una figura important de la *Institucion Libre de la Enseñanza*, una institució que intentava renovar en un sentit liberal la vida pública espanyola i que pretenia la modernització d'Espanya a partir de la renovació de l'ensenyament. Una de les innovacions més importants de la *Institución* eren les estades de joves intel·lectuals a l'estranger, i

Altamira va tenir un paper important en aquesta pràctica. En canvi, el mateix Altamira protesta en un dels seus llibres contra la iniciativa d'algunes famílies espanyoles d'enviar un any a França els seus fills adolescents perquè aprenguin bé el francès. Ho considera un error pedagògic que produirà una personalitat ambigua i desorientada. En pensar això no fa sinó repetir el que deien els pedagogs francesos al seu temps. I, de manera més pintoresca, un alemany advertia als seus compatriotes que s'establien a l'estranger que enviessin els seus fills a escoles alemanyes perquè, deia, "la barreja de llengües por ser tant perillosa com la barreja de sangs".

També els catalans crèiem que a Catalunya l'ensenyament s'havia de fer en català. L'any 1923 el general Primo de Ribera va anul·lar la incipient autonomia catalana. Poc després, Pere Rosselló, secretari del Bureau International d'Éducation de Ginebra, va organitzar a Luxemburg una reunió amb catalans, gal·lesos, flamencs i luxemburguesos per parlar de la llengua a l'educació. Una bona part de les discussions es van dedicar a comentar els treballs del prof. (?) que creia poder demostrar que els nois de llengua gal·lesa aprenien millor els textos gal·lesos que no pas els anglesos. Francesc Galí, que presidia la delegació catalana, demostrava que els nois de llengua catalana aprenien millor els textos en aquesta llengua i mostrava l'horror que constituïa ensenyar a resar a Déu en castellà a uns infants que parlaven als seus pares en català. No segueixo, però qui estigui interessat pel tema pot veure el volum .....

Encara que els defensors de les llengües menors defensaven el dret dels seus parlants a utilitzar la seva llengua pròpia: català, flamenc, gal·lès.. en un territori on era una altra la llengua oficial: espanyol, anglès.. la reivindicació lingüística no es limitava a aquests casos, sinó que cada vegada s'estenia a més llengües i també i, sobretot, no es referia sols a quina seria la primera llengua apresada, sinó que el plurilingüisme començava cada vegada més aviat i la guerra mundial 1945-49 va ser el gran detonant en aquest sentit.

Després de la Segona Guerra Mundial es produeix un canvi complert en l'actitud davant de les llengües en els països més desenvolupats, des de considerar que el fet de conèixer altres llengües a més de la pròpia és un privilegi reservat a alguns i que sols se'n pot gaudir a partir d'una certa edat, a considerar que el conèixer més d'una llengua està obert a tothom i cal aprofitar-ho al més aviat possible.

Fins aquí arriba el que va deixar escrit el meu pare. Ens ha deixat prou escrits per poder intuir per on aniria el seu discurs i la seva visió del futur de les llengües. Entre altres coses, probablement insistiria en la importància de la presència de les llengües a Internet. En aquest sentit, un dels últims textos on va tractar aquest tema és el curs que va escriure aquest hivern per al Colegio Libre de Eméritos sobre "El futuro del lenguaje y el futuro de las lenguas" i que es troba penjat a la plana web del Colegio. La seva reflexió sobre el present sempre estava abocada a formes d'actuació per al futur, i les seves propostes d'acció sempre es basaven en l'anàlisi i la comprensió de la societat del present. En aquest sentit, ens ha deixat deures per fer i propostes d'actuació. Aquest premi li feia molta il·lusió, perquè suposa el reconeixement a una labor que va iniciar amb entusiasme i que sembla continuar. Moltes gràcies.